



SVEA HOVRÄTT  
Mark- och miljööverdomstolen  
060207

**DOM**  
2016-03-14  
Stockholm

Mål nr  
M 8629-15

### **ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE**

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2015-09-15 i mål nr M 2641-15, se bilaga

### **KLAGANDE**

Mora Orsa Miljönämnd

### **MOTPART**

1. P Å

2. P Å

### **SAKEN**

Dispens från den kommunala renhållningsordningen berörande fastigheten X i Orsa kommun

---

### **MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT**

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Mora Orsa Miljönämnds beslut den 18 september 2014, dnr 2013-001401-M06

---

Dok.Id 1260559

---

<b>Postadress</b>	<b>Besöksadress</b>	<b>Telefon</b>	<b>Telefax</b>	<b>Expeditionstid</b>
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		<b>E-post:</b> svea.avd6@dom.se www.svea.se		

**YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN**

**Mora Orsa miljönämnd** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och fastställa nämndens beslut.

**P och P Å** har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras och har begärt att erlagda grundavgifter ska återbetalas.

**UTVECKLANDE AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN**

**Mora Orsa miljönämnd** har anfört i huvudsak följande. Mark- och miljödomstolens dom är felaktig då den medger befrielse från grundavgift för hämtning på fastigheten vilket inte varit aktuellt i målet. Domen strider även mot hittillsvarande praxis vid dispens från kommunal avfallshantering. Vidare upptas irrelevanta skäl för ägande och byggnadens estetiska betydelse för byn som inte framförts i målet. Det går inte att utifrån domskälen avgöra vilka uppgifter från fastighetsägaren som har legat till grund för mark- och miljödomstolens slutsats.

Kommunen ansvarar enligt 15 kap. 8 § miljöbalken för hushållsavfallet och fastighetsägaren är som huvudregel därför skyldig att lämna sitt hushållsavfall till kommunen enligt 15 kap. 18 och 21 §§ miljöbalken. Avgiften för renhållning ska som utgångspunkt vara årlig eller på annat sätt periodisk. Avgiften är ofta uppdelad i en del för hämtning av hushållsavfall och en fast del som avser hållande av återvinningscentraler och övriga administrations- och planeringskostnader för renhållningsorganisationen i sig. Vilka som är avgiftsskyldiga ska framgå av taxa och är normalt sett fastighetsinnehavaren. Utgångspunkten är att den som äger en fastighet för bostadsändamål är fastighetsinnehavare (15 kap. 5 § miljöbalken) och har som sådan ett intresse av att förvalta och vidmakthålla densamma. Det är fastighetsägaren som ska visa att denne på objektiva grunder saknar behov av avfallshantering. Kommunen har begränsade möjligheter att anpassa sin renhållningsorganisation efter en fastighetsinnehavares intresse för en förvärvad fastighet som dessutom kan förändras över tid. Kommunen har dessutom begränsade möjligheter att kontrollera den faktiska användningen av en fastighet över tid och t.ex. ta ut avgift de år som

fastighetsinnehavaren rent faktiskt vill använda sig av tjänsterna. Grundavgiften betalar även den administration och planering som behöver ske oavsett det omedelbara nyttjandet av avfallsanläggningar. Den uppbyggda organisationen och dess tillgänglighet är att se som en motprestation till avgiften. Genom renhållningsavgifterna fördelas kostnaderna för renhållningen på avgiftskollektivet. En befrielse från grundavgiften skulle i detta fall strida mot principen om likabehandling av kommunens invånare. Behov av tjänsten föreligger inte om fastighetsinnehavaren utan att begagna sig av kommunens tjänster ändå skulle kunna hantera allt sitt hushållsavfall på ett från hälso- och miljösynpunkt godtagbart sätt. Det kan meddelas undantag från hämtning, vilket har skett i detta fall. Fastighetsägarna har dock varken visat att de kan omhänderta sitt hushållsavfall på ett miljömässigt godtagbart sätt eller att de inte har behov av kommunal avfallshantering. I detta fall tyder inget på att byggnaderna är urstädade. Det kan uppstå hushållsavfall genom städning och utbyte av inredning. Pågående reovering utesluter enligt MÖD 2011:13 inte ens avgiftsskyldighet för hämtning av kärlavfall. Även vidmakthållande av byggnadens yttre och inre liksom tillsynsbesök kan resultera i hushållsavfall som faller under det kommunala ansvaret. Det går inte att utesluta att fastighetsägarna vid sina löpande tillsynsbesök bestämmer sig för att utföra underhållsåtgärder på fastigheten för att hindra ett spontant förfall eller för att höja standarden vid vilka tillfällen det kommer att uppkomma hushållsavfall. De intyg som fastighetsägaren har gett in verifierar inte det som krävs för total avgiftsfrihet. Intygen bekräftar enbart att inga övernattningar sker i huset på grund av pågående reovering och de saknar därför relevans. Det framgår inte heller av intygen om intygarna har varit på plats. De foton som mark- och miljödomstolen refererar till stödjer endast den objektiva beskrivning nämnden lämnat kring de löpande reoveringarna av fastigheten. MÖD 2003:115 avsåg dispens enligt renhållningsordningen där fastigheten inte skulle nyttjas under en period om 12 månader och inte någon dispens från kommunal avfallshantering i sig.

**P och P Å** vidhåller vad de har anfört tidigare i målet och tillägger i huvudsak följande. De planerar inte att fullfölja reoveringen. Det går inte att se något nödvändigt överhängande underhållsarbete som behövs för huvudbyggnaden vilket skulle leda till avfall. Huset saknar inkopplad el, vatten och avloppsanläggning. De kommer självklart att meddela kommunen om husets status ändras och huset kan tas i

bruk. Huset förvärvades för skogsarealen och tillhörande jakträtt. När de besöker fastigheten bor de på annat håll. Att äga en skogsfastighet med obeboelig huvudbyggnad kan inte vara grund för att påföras aktuell avgift som inte uppstår på grund av husets status. Övriga fritidshusägare i byn har befrielse från avgift. Att inte medge befrielse i detta fall innebär särbehandling. Uppehåll i grundavgift bör kunna medges samtidigt med uppehåll i avfallsabonnemanget tills nyttjandestatus ändras. Det saknas ett formellt beslut från nämnden att överklaga domen. De anser inte att detta är ett rutinärende som kan delegeras till en tjänsteman.

P och P Å har åberopat fotodokumentation.

### **MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL**

Mark- och miljödomstolen finner inledningsvis, mot bakgrund av inlämnad delegationsordning, inte anledning att ifrågasätta miljöinspektör F Ps behörighet att på nämndens vägnar klaga på mark- och miljödomstolens dom.

Frågan i målet är om nämnden har rätt att i enlighet med sin renhållningsordning ta ut en grundavgift från ägarna till fastigheten X.

För att en grundavgift ska kunna tas ut av en enskild fastighetsägare krävs att kommunen fullgör eller tillhandahåller en renhållningstjänst i förhållande till den enskilde. När en kommun tillhandahåller en tjänst inom ramen för sina skyldigheter att svara för renhållningen måste den enskilde visa att tjänsten inte tas i anspråk och att det med ett objektivt betraktelsesätt saknas behov av tjänsten för hans eller hennes del. I annat fall kan den enskilde inte undgå ett i och för sig behörigt avgiftsuttag, se MÖD 2003:115, MÖD 2003:117, MÖD 2010:40.

Mark- och miljööverdomstolen kan inledningsvis konstatera att det framgår av uppgifterna i målet att kommunen tillhandahåller en renhållningstjänst i form av bl.a. återvinningscentraler i förhållande till fastighetsinnehavarna i kommunen. Det finns därmed laglig grund för kommunen att ta ut en grundavgift.

Mark- och miljööverdomstolen gör här efter följande bedömning i frågan om avgiftsbefrielse

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att byggnaden på X av fastighetsägarna betraktas som obeboelig och att uppehåll i hämtning av hushållsavfall från fastigheten har medgetts. Redan ett vidmakthållande av den aktuella byggnadens nuvarande status, t.ex. åtgärder som behöver vidtas vid tillsynsbesök, kan dock ge upphov till hushållsavfall som fastighetsägarna inte kan hantera utan att ta i anspråk de tjänster som erbjuds t. ex. på återvinningscentralen (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 24 februari 2014 i mål nr M 8448-13). P och P Å har därför inte visat att de objektivt sett saknar behov av den renhållningstjänst som finansieras av grundavgiften. Nämnden har därför haft skäl att ta ut grundavgift för avfallshantering. Överklagandet ska alltså bifallas och nämndens beslut fastställas.

Vid denna utgång leder P och P Ås yrkande om återbetalning av erlagda grundavgifter inte till någon vidare åtgärd.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

+I avgörandet har deltagit hovrättsråden Per Sundberg och Peder Munck, referent, tekniska rådet Yvonne Eklund och tf. hovrättsassessorn Solmaz Fadai Vikström. Föredragande har varit Helen Agah.



NACKA TINGSRÄTT  
Mark- och miljödomstolen

**DOM**  
2015-09-15  
meddelad i  
Nacka Strand

Mål nr M 2641-15

**KLAGANDE**

Mora Orsa miljönämnd

**MOTPART**

P Å

**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Länsstyrelsen i Dalarnas läns beslut 2015-04-09 i ärende nr 505-12274-2014,  
se bilaga 1

**SAKEN**

Befrielse från grundavgift för hämtning av hushållsavfall på fastigheten X

---

**DOMSLUT**

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

---

Dok.Id 419684

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 <b>E-post:</b> mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00 -

**BAKGRUND**

Mora Orsa miljönämnd (nämnden) beslutade den 18 september 2014 att avslå P Ås ansökan om befrielse från grundavgift avseende fastigheten X. Som skäl för beslutet angav nämnden att bostadshuset bedöms som beboeligt, åtminstone under sommarhalvåret.

P Å överklagade beslutet till länsstyrelsen som upphävde nämndens beslut och befriade P Å från skyldighet att betala grundavgift till och med det datum då uppehållet i hämtning av hushållsavfall upphör.

Nämnden har överklagat länsstyrelsens beslut.

**YRKANDEN M.M.**

Nämnden har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva länsstyrelsens beslut och att nämndens ursprungliga beslut om avslag på ansökan om befrielse från grundavgift ska stå fast.

Till stöd för sin talan har nämnden anfört i huvudsak följande. Det rättsfall som länsstyrelsen har hänvisat till (MÖD 2003:115) är en föråldrad referens och det finns ett antal nyare domar (exempelvis MÖD 2013 mål nr M 8448, MÖD 2010:40, MÖD mål nr M 9221-08). Av dessa domar kan det utläsas att ett beviljande av uppehåll i hämtning av hushållsavfall inte utgör skäl för att fastighetsägaren ska anses sakna behov av de kommunala tjänster som finansieras av grundavgiften och därmed helt undantas från att erlägga avgift. Länsstyrelsen har inte tagit hänsyn till var bevisbördan gällande behovet av avfallstjänster ligger. När en kommun tillhandahåller en tjänst inom ramen för sin skyldighet att svara för renhållning måste fastighetsägaren visa att tjänsten inte tas i anspråk, och att det med ett objektivt betraktelsesätt saknas behov av tjänsten för fastighetsägarens del. Länsstyrelsen har även misstolkat distinktionen mellan hämtningsavgift och grundavgift och på vilka grunder dessa debiteras. Den nyttjandegrad som fastighetsägaren tidigare har angett ”...vi har låst upp dörren 4 ggr i år för att inspektera så inte ytterligare skador uppstår.” visar på ett tydligt förvaltningsintresse vilket är normalt vid ägande. Med

ett objektivet synsätt finns det inget som tyder på att det skulle saknas behov av de tjänster som renhållningen tillhandahåller och har beredskap för. Det är också sannolikt att den fortsatta förvaltningen kommer medföra en ökad nyttjandegrad varför den angivna historiska nyttjandegraden är av ringa intresse. Av bilderna kan dock även konstateras att fastigheten med sina komplementbyggnader historiskt har fått löpande reoveringar i form av reoverad grund på huset med nya ventiler, reoverat plåttak på uthus samt en avloppsanläggning från början av 90-talet. Vidare kan eventuella reoveringar av fastigheten, eller vidmakthållande av dess status, komma att ge upphov till hushållsavfall som fastighetsägaren inte kan hantera utan att använda sig av de tjänster som finns på återvinningscentralen.

### **DOMSKÄL**

Frågan i målet är om nämnden har rätt att i enlighet med föreskrifterna om avfallshandling och avfallstaxan i Orsa kommun ta ut en grundavgift för P Ås fastighet.

Varje kommun ansvarar för att hushållsavfallet inom kommunen transporteras till en behandlingsanläggning och att avfallet återvinns eller bortskaffas (15 kap. 8 § miljöbalken). För att kommunerna ska kunna täcka sina kostnader, får de föreskriva att en avgift ska betalas för insamling, transport, återvinning och bortskaffande av avfall som utförs genom deras försorg (27 kap. 4 §).

Av utredningen i målet framgår att avfallstaxan i Orsa kommun är uppdelad i bl.a. en grundavgift och en hämtningsavgift. Grundavgiften täcker kostnader för kommunens avfallsplanering och för hushållen ingår i grundavgiften nyttjande av återvinningscentralen samt hantering av farligt avfall, batterier, vitvaror och elektronik.

Den grundavgift som kan tas ut enligt föreskrifterna om avfallshandling och avgiftstaxan i Orsa kommun får anses ligga inom kommunens behörighet enligt 27 kap. 4 § miljöbalken. För att en grundavgift ska kunna tas ut av en enskild fastighetsägare krävs dessutom att kommunen fullgör eller tillhandahåller en



renhållningstjänst i förhållande till den enskilde. När en kommun tillhandahåller en tjänst inom ramen för sina skyldigheter att svara för renhållningen måste den enskilde, för att undgå avgiftsuttag, visa att tjänsten inte tas i anspråk och att det med ett objektivet betraktelsesätt saknas behov av tjänsten för hans eller hennes del (se t.ex. MÖD 2003:115, MÖD 2003:117, MÖD 2010:40 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 24 februari 2014 i mål nr M 8448-13).

P Å har beviljats uppehåll i hämtning av hushållsavfall under ett bestämt tidsintervall. Under ärendets handläggning hos länsstyrelsen har han uppgett att fastigheten är obebodd och inte varit i bruk sedan 1960-talet varför något avfall eller sophämningsbehov inte har uppstått. Han har vidare uppgett att han endast besöker fastigheten några gånger per år för att utföra tillsyn och att han inte vid något tillfälle har bott i huset. Det finns inte heller några planer på att fastigheten ska tas i bruk för bostads- eller fritidsändamål under överskådlig framtid. Bostads- huset är i så dåligt skick att en renovering inte är försvarbar att genomföra. Anledningen till att bostadshuset fortfarande står kvar är dess estetiska betydelse för byn. Fastigheten förvärvades för den tillhörande skogsarealen och jaktmöjligheter. P Å har till länsstyrelsen gett in två intyg i vilka bl.a. anges att fastigheten inte nyttjas för bostadsändamål.

Mark- och miljödomstolen finner mot bakgrund av de uppgifter som P Å lämnat i länsstyrelsen, vilka vinner stöd av de intyg och bilder som finns i ärendet, att det får anses visat att han inte tar de tjänster i anspråk eller i vart fall saknar behov av sådana tjänster som grundavgiften ska täcka. Nämnden har således, enligt domstolens bedömning, inte haft rätt att ta ut grundavgift i det aktuella fallet. Överklagandet ska därför avslås.

**HUR MAN ÖVERKLAGAR**, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 6 oktober 2015. Prövningstillstånd krävs.

Li Brismo

Ingrid Johansson

---

I domstolens avgörande har deltagit tf. rådmannen Li Brismo, ordförande, och tekniska rådet Ingrid Johansson. Föredragande har varit tingsnotarien Martina Törnvall.